

ΚΩΣΤΑΣ

ο Βουρμπιανίτης

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

του Αλή Πασά

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΚΩΣΤΑΣ

ο Βουρμπιανίτης

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

του Αλή Πασά

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	
ΚΟΝΙΤΣΑΣ	
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	55898
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	5/9/2014
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘ.	920/10

κωδ. 8925

Αυρεάν Αφιερωσέν σου Βιβλιοθήκη
της Κωνσταντίας Βιβλιοθήκη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας.

Με Έκτίμησιν

Μ.Α. Γκόνης.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΕΞΟΝΑ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
Ο ΚΩΣΤΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

Είναι ένα κομμάτι της ιστορίας της Βούρμπιανης.

Για τη ζωή και τη δράση του έγραψαν:

- 1) ο Ευρυπίδης Σούρλας ένα κείμενο το οποίο μεταδόθηκε από το Ραδιοφωνικό Σταθμό Ιωαννίνων,
- 2) ο Αναστάσιος Ευθυμίου στον τόμο Α (τεύχος Α) του βιβλίου του «Βούρμπιανη» και
- 3) οι Β. Δημάρατος και Ν. Ρεμπέλης, στο βιβλίο «Ιστορία της Βούρμπιανης», που εκδόθηκε από το Σύνδεσμο Κοινότητας Βούρμπιανης.

Μ. Α. Γιόσης

Αθήνα 2014

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Βούρμπιανη

όπως φαίνεται από το απέναντι

χωριό Οξειά

ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ

Είναι χωριό της Ηπείρου. Βρίσκεται στο ΒΔ Γράμμο στην περιοχή των Μαστοροχωρίων του Δήμου Κόνιτσας.

Παλαιότερα η Βούρμπιανη επικοινωνούσε με την Κόνιτσα με ημιονικό δρόμο. Σήμερα στο δρόμο που συνδέει την Ήπειρο με τη Δυτική Μακεδονία περίπου 30 χλμ βόρεια της Κόνιτσας υπάρχει ασφαλτοστρωμένη παράκαμψη. Αυτή μετά δύο χλμ, περνάει από το χωριό Πυρσόγιαννη, έπειτα από πέντε χλμ φτάνει στη Βούρμπιανη και στη συνέχεια συνδέει και τα άλλα χωριά της περιοχής: Γοργοπόταμο, Ασημοχώρι, Χιονάδες, Πληκάτι.

Ένα κομμάτι της Βούρμπιανης
και το Βουρμπιανίτικο
ποτάμι

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

Του οποίου το όνομα ήταν Κώστας Ντούμαρης, ήταν γιός του παπά Νίκου Παπανικολάου που ήταν γνωστός ως Παπα Νίκος Ντούμαρης.

Γεννήθηκε την άνοιξη γύρω στα 1760 στη Βούρμπιανη και απεβίωσε την άνοιξη του 1838 στα Μπιτόλια (Μοναστήρι) , αποκεφαλίσθεις από τον Μεχμέτ Ρεσίτ Κιοσέ Πασά.

Ο Κώστας Γραμματικός έμαθε γράμματα. Όλα τα παιδιά της Βούρμπιανης μαθαίνανε γράμματα. Αφού έμαθε γράμματα πήγε σαν μαθητευόμενος κοντά στο θείο του που ήταν σπουδαίος πρωτομάστορας.

Επειδή ήταν έξυπνος, θα γινόταν κι αυτός σπουδαίος πρωτομάστορας αν δεν τύχαινε να συναντηθεί με τον Αλή Πασά.

Ο θείος του είχε αναλάβει το χτίσιμο οικοδομής που προοριζόταν για έναν από τους γιούς του Αλή Πασά. Ο Αλή Πασάς είχε τρεις γιούς, τον Μουράτ, τον Ταχίρ και τον Σελίμ.

Ο Αλή Πασάς μια μέρα πήγε να δει αν προχωρούν οι εργασίες της οικοδομής. Διαπίστωσε ότι το χτίσιμο της οικοδομής καθυστερούσε γιατί το χωριό που είχε εντολή να φέρει την πέτρα, δεν την είχε φέρει εγκαίρως. Θέλησε λοιπόν να γράψει επιστολή για να

φέρουν άμεσα την πέτρα. Ρώτησε τους μαστόρους ποιος ξέρει γράμματα. Τότε πετάχτηκε το μαστορόπουλο Κώστας Ντούμαρης και είπε:

«Εγώ ξέρω γράμματα...!!». Πήρε πένα και χαρτί και ο Αλή Πασάς του υπαγόρευε την επιστολή. Όταν τελείωσε, το μαστορόπουλο έγραψε στο τέλος τη φράση: «Αν δεν φέρετε την πέτρα γρήγορα, **μαύρα φίδια και οχιές θα σας φάνε...!!!**». Ο Αλή Πασάς όταν διάβασε την επιστολή είπε: «Εγώ δεν είπα να γράψεις κάτι τέτοιο!». Και το μαστορόπουλο απάντησε: «Πασά μου αν δεν φέρουν γρήγορα την πέτρα, μαύρα φίδια θα τους φάνε». Δηλαδή, θα τιμωρηθούν σκληρά. Αυτό άρεσε τόσο πολύ στον Αλή Πασά, ώστε αποφάσισε και τον πήρε κοντά του σα Γραμματικό. Από τότε το μαστορόπουλο Κώστας Ντούμαρης έγινε γνωστός ως Κώστας Γραμματικός. Η πρόσληψη του Κώστα Γραμματικού δείχνει ποιους έπαιρνε κοντά του ο Αλή Πασάς, ανθρώπους να ξέρουν γράμματα, ευφυείς και εύστροφους.

Ο Κώστας Γραμματικός συναναστρεφόμενος με τους άλλους γραμματικούς και επιφανείς άνδρες που σύχναζαν στην αυλή του Αλή Πασά απέκτησε τρόπους, εμπλούτισε τις γνώσεις του και απέκτησε περιουσία, ενώ σταδιακά ανέβηκε κοινωνικά και έγινε κοτσαμπάσης.

Ο Κώστας Γραμματικός είχε το σπίτι του στη Βούρμπιανη όπου πήγαινε τακτικά. Το σπίτι αυτό ήταν ένα αρχοντικό όπου επικρατούσε η ηπειρώτικη λαϊκή τέχνη. Ήταν γεμάτο από πολύτιμα αντικείμενα πολύ μεγάλης αξίας που του έδιναν ιδιαίτερη αρχοντιά και πλούτο. Η δε πολύτιμη βιβλιοθήκη του ήταν σημαντικότερη.

Ο Ευρυπίδης Σούρλας έγραψε ένα κείμενο το οποίο παρουσιάζεται σε φωτοτυπία δακτυλογραφημένου αντίγραφου. Το κείμενο αυτό μεταδόθηκε από το ραδιοφωνικό σταθμό των Ιωαννίνων, όταν ο Ευρυπίδης Σούρλας ήταν διευθυντής της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ιωαννίνω, γι' αυτό στην αρχή του κειμένου αναφέρεται ως παιδαγωγός.

ΜΟΡΦΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΝΘΡΟΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Κ Ω Σ Τ Α Σ Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Ο Σ

(Υπουργός Οικονομικών και Γραμματέας του Άλφειας)

Υπό κ. ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ ΣΟΥΡΛΑ

Παιδαγωγός

Κέλευσε παλαιά άρχοντική μορφή και, εξέχουσα φυσιογνωσία από τη
Νοβελάνη της θρυλικής έλαρχας Κονίνας - ή Κόνας Τραυματικής -
, Υπουργός των Οικονομικών και Γραμματέας του Άλφειας δικαιοσύνη
νά καταλάβη και αυτός τη θέση που ταίριζει στο Πάνθεον της Η-
πειρωτικής μας Ιστορίας.

Ο Κώστας Τραυματικός μαζί με τον περικόποιο άρχοντα από το Ζα-
γόρι - τον Άλέη Νούτσο - τραυματικό και άβυσσο - υπερασπιστή του
του Άλφειας - καθότι και με τον εχθρό του, τον
Μόνον Οικονομικού και τον Σπύρον Κοχόβον - έλαίον σκουδαίον, όφλον
εις την Αύλην του Άλφειας. Πταν έκεινοι που έβόησαν τους άγε -
σταμένους της Αλικής, Πταίρας να μήσουν και τον Άλφειο στούς σινο -
πούς της. Αυτό έταν έκεινοι που συνετέλεσαν στη διατήρηση και στην
αναζωύρωση της Αλικής Πόνικης συνέδησεως στη σιληρά έκτα χρο -
νια της βαλεις και αυτοί είναι έκεινοι που δικαιούνται - εις αντά -
λλα της ένικής των δροσεως - να αποσώσουν τον σεβασμόν και όλων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη

Κιτά τήν κρήνην συγχρόνως διασήμεν τάλλων ιστορικῶν ποῦ ἐμελέ-
τησαν τά κητά τήν ἀληπασαδικήν ἐποχήν καί εἰδικά τόν βόλογ τῶν τραμ-
ματέων τοῦ ἀλλή - πρέμει ὄλοι οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες γά ἐσφαλ-
σεν εἰς τῆς δέλτας τῆς ιστορίας τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἑλλάδος μας,
τήν θέση ποῦ τοῦς ταριάζει γιά τῆς κωνίνας τῶν ὑπερσας.

Ἄλλ' ἄς ξεχωρίσωμε στή παροῦσα ῥαδιοφωνική μας ὁμιλία, τήν μορ-
φήν τοῦ κώστα Τραμματικῶς.

Κώστας Τραμματικῶς - εἶναι ὁ παλιός "εκεῖνος" ἄρχοντας ἀπ' τήν ἐ-
παρχία Κονίτιος ποῦ συνετέλεσε τῆ μέγιστα ὥστε νά μή γίνουν τσιφλίκια
εἰς τόν' ἀλλή - μασά, παρά ἐλάχιστα ἀπό τῆ 46 χωριά τῆς ἐπαρχίας Κονί-
τιος.

Κώστας Τραμματικῶς - ἦταν ἡ ἐξέχουσα ἐκεῖνη πατρική φυσιογω-
μία ποῦ κατὰ τόν χροῶν τῆς πολιορκίας τοῦ ἀλλή - μασά ἀπό τόν κουρσά,
ὄλονον διπλωματικόν, ἀποταλαίς ἀπό τόν ἀλλή γιά νά διεξαγάγη διαπραγμα-
τεύσεις μέ τοῦς σουλιώτας ποῦ εἶχανε ἀφασίσει νά συμμαχήσουν μέ τόν
ἀλλή - μασά, καί τῆς διαπραγματεύσεις μέ τοῦς σουλιώτας τῆς διεξή-
γαγε ὁ κώστας Τραμματικῶς μέ ἄκρην μυστικότητα καί μέ μεγάλη διπλωμα-
τική μαεστρία, ἄν λάβουμε ὑπ' ὄψη ὅτι ὁ σκοπόνδος ἔχου τοῦ ἀλλή μασά,
ὁ ἠσημῆλ μασάς πηκολούθησε καί τῆς παρμικρότερες κινήσεις τοῦ ἀλλή.
καί ὅμως ὁ κώστας Τραμματικῶς - ὅπως ἀναφέρει ὁ κερραιβός στή ἀπομνημο-
νεύματά του τῆ πολεμικά - ἔφερον εἰς πέρας μέ κινδύνον τῆς ζωῆς του τήν
πατριωτικήν καί διπλωματικήν αὐτήν συνεννόησιν τοῦ ἀλλή μέ τοῦς σουλιώ-
τας.

• / •
Κόνιττας

κώστας αρματολός - είναι η εξέχουσα εκείνη δουρπιαντική φυ-
 σιογενής που έφεραν, ελληνοίαναν τόν αλή - Πασά μέ τόν Περραι-
 βόν εις τόν δπότον ειχε άνατεθῆ άπό τήν Βιλικήν - Περραιβαν - όταν
 βρισκόνταν δ Περραιβός στό Σούλι - νά μύση τόν Αλή Πασά στό Βιλική
 -ταρία. Καί δ Περραιβός θάμνάει τήν φρόνησιν, τόν πατριωτισμόν καί
 τήν διπλωματιότητα μέ τήν άποίαν δ άώσας διεξήγαγε τήν εντολήν άπό
 τήν που τοῦ ειχε άνατεθῆ ἡ δέξ γγραφος άπάντησις του Αλή - Πασά στόν
 Περραιβό είναι συντεταμένη μέ άλη τή γνωστή τεχντροπία του ύφους
 του κώστα του Γραμματικού.

άώσας Γραμματικός - είναι δ υπέρμαχος εκείνος πατριώτης που δι-
 ακουόσης της πολιορκίας του Αλή-Πασά υπό του Χουρσλι ηύτομολησεν
 εις τό βασιλικόν στρατόπεδον - προάώσας τόν Αλή-Πασά άπας καί δ παληός
 Ζαγορσιος Αρχοντας καί μυστικοσύμβουλος του Αλή-Πασά - Ο Αλέξη Νούτσος.

Αλλ' άς άφισουμε τόν ίδιο νά μής μιλήση γιά τό περιστατικόν αυτό
 που περιεσώθη στό χειρόγραφον τών ενθυμώσών του, γραμμένον άπό τόν
 ίδιον καί φέροντα τόν τίτλον " Ο χαλασμός μου " . Καί ίδου τί λέγει
 στις ένθυμώσεις του αυτές γραμμένες άργότερα στό 1830.

" 1829 Νοεμβριου 20 Τό Οθωμανικόν δουβλετι ώργισθη τόν Μεζύρ - Α-
 λη Πασάν Τελενενιώτην εις του άποίου τήν δούλεισιν ήμουν έγω Γραμμα-
 τικός. Εμετεσ όμως έβγήκαμε τότες ύπήκοοι εις τόν βασιλικόν στρατόπεδον.
 Ο Τσπαήλ Πασάς εβουλήθη νά χαλάση τότες έμέ καί κόν κύριον Αλέξιον
 Νούτζον - μήθως προλαβόγτως έσκότισαν τόν κόν κόν Γραμματικόν - επήρα-
 μεν όμως ειδήσιν καί εφύγαμεν " .

Κώστας Γραμματικός - είναι δ θερμούργος εκείνος υπερίρρωτης Αρχον-
 τας που όταν άλ Αλβανικές όρδες λεηλατούσαν τήν επρχία κόν Τσπε καί
 σκόρπιζαν πανταχού τήν κλιτιστροφή καί τήν έρήμωση, μέσα στό ίδιο τά

- Τερσίλυπη χίλια των προσεστώτων τῶν πεντήκοντα τῆς ἐπαρχίας ἰωνίου οὐκ
 ἐπὶ τὴν προεδρίαν τοῦ Τιμῆνι Σούργα μηδὲ εἰς τὴν κατὰ τοῦ Χρῆστου ἐκεῖ-
 νους τῆς δουλειᾶς ἐξεχούσης φυσιογνωσίας διὰ τὰς πατριωτικὰς καὶ ἐθνικ-
 κὰς ὑπερσεσίας του εἰς ἀλόκληρον τὴν ἐπαρχίαν ἰωνίου τοῦ ἑνωσῆς ἐ-
 κείνη ἢ ἰερά, - ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Τιμῆνι Σούργα - Προέδρου του
 συντάκτου τῆς πατριωτικῆς, ἡμιφωνικῆς ὀμιλίας, θεωροῦσε ἐχθρὸν τῆς Πατρι-
 ῶδος κῆρος ἀντιθέμενον σὲς ἀποφάσεις τῆς καὶ ἀποτελοῦσε τὴν πλέον πρω-
 τῶνικον ὀργάνων αὐτονομίας τῶν ἰωνίων τῶν ἰωνίων καὶ τῶν Τουρηνικῆς δι-
 ρῶν τῆς ἐπαρχίας κοντακῆς - τῆ ἀνοχῆ τῆς ἀνεπίσημης ἡτανε δ' ἑξ-
 οικήσεως, ὑψηλῶς ὅπως προστάτης τῆς ἰωνίας ἐπὶ τῆς ἐπὶ τῆς ἰωνίας
 σίας ἰωνιολογίας, ὅ ὅπως συνυπεγράψαν καὶ τὰ ἀνεπίσημα ἔγραφα τῶν
 ἢ Προεστώτων τῶν πέντε κύκλων ἢ ἑξῆς ἑλέγξαντο οἱ ἀντιπροσωποῦ τῶν Χρ-
 ρῶν ἡμιφωνικῆς, μοδερνιστικῆς, ἡμιφωνικῆς καὶ Μαλασσαίου, οἱ τῆ-
 νας ἀντεπροσέπειαν τὴν γῶν ἰωνίας, δηλαδὴ καὶ τῶν ἰωνίων ἰωνίων
 ρῶν καὶ ἦταν ἐξουσιοδοτημένοι ἀποφασίσαν καὶ νὰ λούουν ὅλας τὰς δι-
 φῶρας καὶ ζηλευτὴν μέ ἀλλὰ λόγια μορφῆ αὐτοδοτικῆσε σὲς μαθῆρα ἐκεῖνα
 χρόνια τῆς δουλειᾶς.

Ἄστας ἰωνιολογίας - Ὁ λευκὸς ἔκετος, ἡμιφωνικῆς ποῦ δὲν ἐδίωξε
 νὰ καταγγεῖλῃ τῆς παρανομίας τοῦ φίλου του κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην δε-
 σπῶτου κοντακῆς ἰωνίας - ὅστις διήρπασε τῆς προσόδου τοῦ ἰωνιολογίου
 βέλλας καὶ ἀλλῶν ἡμιφωνικῶν τῆς ἐπαρχίας, καὶ νὰ καυτηρίσῃ μάστιγα
 τὴν σῆμα του ἐκεῖνην σὲς ἕνα γράμμα πρὸ ἐστὶλε σὲς 1835 ἀπὸ τὰ ἰωνι-
 λια σῆμα γῶν τῶν ἰωνίων Σούργα - Προσέτονας μεταξὺ ἰωνίων καὶ
 τὴν περιφθον ἐκεῖνην φράσιν του ἢ Δὲν ἔχω καμμίαν αἰτίαν νὰ μὴν ἀγαπῶ
 τὸν Δεσπότην μας κοντακῆς, πλην ἡξεύρετε ὅτι εἶμαι φιλόπατρις καὶ ἀγα-
 πῶ τὴν πατρίδα πρὸ τῶν φύλων ἢ.

Ἄστας ἰωνιολογίας - Ὁ θουρκικὸς ἐκεῖνος, ἡμιφωνικῆς τῶν ἰωνιολογίων
 τοῦ ἰωνίου, ἀληθινὰ ποῦ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του αὐτὴν προσεκηθήθη ἀπὸ τὸν Σουλ-
 τάνον σὲς 1832 καὶ μετέβη εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν γιὰ νὰ παραδώσῃ

λεπιτομερη λογαριασμων αρταρονησων και της οικονομικης κατασκευας
του Αλληλιασ.

Κοστας Τριμητινός πτανε ρ παληος εκενος αρχοντας που ειχε
εουβεσει τερατια που ειναι να χταζει να αντιστοιχη στην στευωτερη ματη-
δα του - την βοδρηπλη - ρε δε σπτι του - ρε αρχοντικδ του - στη
βοδρηπλη εμοαζε με την πολυτη ελφωση προς η αν εχκαταστασιν
πρωτοκλιου σουτελου, βλου τυνδουζετο η απειρωτικη λιτικη εχνη με
την ερωδρηπλη πολυταειν, στην περιφημο δε πολυτιμο βιβλιοθηκη
του, ειντε σκωνων ενδουσεων, εουχραστο δε πολυτιμον μεμηλιον και η
χ ε ρ τα του ρηγα φεραλου.

και ο παρ οαιδισυνηδης - πτιν ρεος ρ υπεροχος εκενος, περιρβιης
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη

Αλλ' ες γνωριουμε εν τυνεχη και περι κη ελα σπησα εκε την
πολυτιμησικδ και του - μεσα πρινο ερηνησικδ εληνησικδ εληνησικδ
ερηνησικδ

ΤΤ

εν προκεισ ρ κωστας Τριμητινός ειχε ηνδουζετο ρε ερηνησικδ
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη

και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη
και ο παρ οαιδισυνηδης ερηνησικδ εληνησικδ στην σπησικη εληνησικη

Δημόσια

Είχαν περσεί δέκα χρόνια από την εποχή του και ο
κασταξένης ήθελε την κορυφαία στιγμή της ζωής
του να περσεί τον πόνο που τον βασάνιζε. Τον
ήθελε να περσεί τον πόνο των άλλων του,
τον πόνο των σκουαίων για την διαφορά του στις
σταλές του. Τον πόνο των άλλων - όπως
καλύτερον - ή και τον πόνο των άλλων - δεν ή-
τανε τότε ορμητικός με τις κοιλίες που είχε
δωσει ο καταστάτων. Είχε την τιμή να

είχε ένα υπέροχο και να βιαστώμι σου
μικροί του - βία και την επόμενη η καθήκοντα,
δυναμική του για την τιμή. Δεν του ήθε-
λε να περσεί τον πόνο των άλλων και να περσεί
την τιμή σου. Η συνειδησία του είχε δυναμική
και να περσεί τον πόνο των άλλων. Η τιμή του

ἀπὸ τῶν ἐπιπέδων ἀποκλίνουσαν ἰσοκλίαν πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω
ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω

καὶ ὁ ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου ἀποκλίνουσαν ἰσοκλίαν πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω

ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου ἀποκλίνουσαν ἰσοκλίαν πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω
ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω

ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου ἀποκλίνουσαν ἰσοκλίαν πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω
ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω

ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου ἀποκλίνουσαν ἰσοκλίαν πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω
ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω

ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου ἀποκλίνουσαν ἰσοκλίαν πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω
ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω ἴσως ἢ πρὸς τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω

Δημοτικό Γενικό

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Ο Αναστάσιος Ευθυμίου, στο βιβλίο του «Η Βούρμπιανη», τόμος πρώτος (τεύχος Α), αμφισβητεί, ακόμη και αναιρεί πολλά από αυτά που γράφονταν για τον Κώστα Γραμματικό από τον Ευρυπίδη Σούρλα. Τον παρουσιάζει σα σημαντική προσωπικότητα για την Βούρμπιανη αλλά όμως αμφιλεγόμενη.

Οι Βασ. Δημάρατος και Νικ. Ρεμπέλης, στο βιβλίο «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ» αναφέρουν ότι η οικογένεια Σούρλα είχε συγγένεια με τους Ντουμαραίους. Γι' αυτό ο Ευρυπίδης Σούρλας παρουσιάζει τον Κώστα Γραμματικό σαν υπουργό των οικονομικών του Αλή Πασά.

Ο Αλή Πασάς δεν είχε υπουργούς, είχε Γραμματικούς, στους οποίους ανέθετε τη διαχείριση διαφόρων υπηρεσιών. Στον Κώστα Γραμματικό ανέθεσε τη διαχείριση οικονομικών υποθέσεων. Εκτός από τον Κώστα υπήρχαν και άλλοι Γραμματικοί που διαχειρίζονταν τα οικονομικά του Αλή Πασά, με γνωστότερο τον Μάνθο απ' το Ζαγόρι.

Οι Γραμματικοί ήταν Κοτζαμπάσηδες και αποτελούσαν την Κοινωνία Αρχόντων του περιβάλλοντος του Αλή Πασά. Η κοινωνία αυτή ήταν διαφορετική από την Αρχοντική Κοινωνία της πόλης των Ιωαννίνων.

Ο Κώστας Γραμματικός εκτός από Γραμματικός ήταν και εργολάβος. Αναλάμβανε διάφορα έργα, κυρίως του Αλή Πασά. Τα ανέθετε με υπερβολαβίες σε μαστόρους κατά προτίμηση Βουρμπιανίτες και από αυτήν του την ασχολία κέρδιζε πολλά. Προσπαθούσε με τη θέση, την εξυπνάδα του και τις γνωριμίες του να εξυπηρετούνται τα δικά του συμφέροντα. Οι Βουρμπιανίτες όταν κατέβαιναν στα Γιάννενα, φρόντιζαν να τον συναντήσουν και, όπως αναφέρουν οι Δημαράτος και Ρεμπέλης στην Ιστορία, εάν τύχαινε να κυκλοφορήσουν μαζί στην αγορά, οι μαγαζάτορες των Ιωαννίνων, έλεγαν μεταξύ τους ειρωνικά «περνάνε οι τσοκανάδες...». Έλεγαν έτσι τους μαστόρους γιατί πελεκούσαν τις πέτρες όταν τις έχτιζαν, με ένα σφυρί που το έλεγαν «τσοκάνι».

Το τουρκικό κράτος για να εισπράξει τους φόρους από τα χωριά, έστελνε εισπράκτορες συνοδευόμενους από τουρκικά αποσπάσματα. Αυτοί διανυκτέρευαν στα σπίτια των χωριών και ήταν προκλητικοί και ενοχλητικοί. Οι Βουρμπιανίτες για να απαλλαγούν από αυτήν την ανεπιθύμητη φιλοξενία, έχτισαν κάτι σα στρατιωτικό φυλάκιο για να διανυκτερεύουν εκεί τα διερχόμενα από τη Βούρμπιανη τουρκικά αποσπάσματα.

Αργότερα το τουρκικό κράτος έπαψε να στέλνει εισπράκτορες. Την είσπραξη των φόρων ανέθεσαν σε τούρκους. Αυτοί λέγονταν «τσιφλικάδες» και τα χωριά από τα οποία εισέπρατταν φόρους λέγονταν «τσιφλίκια». Οι τσιφλικάδες θεωρούσαν τα τσιφλίκια ιδιοκτησία τους και εισέπρατταν πολύ περισσότερα από όσα έδιναν στο τουρκικό κράτος για φόρους.

Στα χωριά που δεν είχαν γίνει τσιφλίκια τους φόρους εισέπρατταν οι «προεστοί». Η Βούρμπιανη και τα άλλα χωριά της επαρχίας Κόνιτσας δεν είχαν γίνει τσιφλίκια, χάρις στις ενέργειες του Κώστα Γραμματικού. Αυτό του το αναγνώριζαν όλοι. Τα χωριά αυτά κάθε χρόνο όριζαν ένα προεστό, ο οποίος εισέπραττε τους φόρους από το χωριό και τους απέδιδε στο τουρκικό κράτος. Οι προεστοί, επειδή ήταν κάτοικοι του χωριού, γνώριζαν την οικονομική δυνατότητα των χωριανών και η φορολογία ήταν δικαιότερη.

Κάποτε ορίστηκε για ένα χρόνο ως προεστός και ο Κώστας Γραμματικός. Ήταν όμως πιεστικός και προσπαθούσε να εισπράξει περισσότερο φόρο. Για το λόγο αυτό, ήλθε σε ρήξη με τους Τζωτζαίους ή Κωστακάδες, πλούσια και δυνατή οικογένεια κτηνοτρόφων και δημιούργησε εχθρούς που τον φθονούσαν και πολλοί ήθελαν την εξόντωσή του. Επίσης εφαρμόζοντας ιδιαίτερο νόμο του Αλή Πασά ήθελε να φορολογήσει και τον πεθερό του ανιψιού του,

που ήταν ευκατάστατος και εγκατεστημένος στο Βουκουρέστι. Αυτός ήλθε στη Βούρμπιανη για να παντρέψει την κόρη του με τον ανιψιό του Κώστα Γραμματικού. Ο Γραμματικός ήταν πολύ πιεστικός, τον πίεζε ακόμη και για να αποσπάσει την περιουσία του προς όφελος του Αλή Πασά. Ο άνθρωπος αυτός, αφού δανείστηκε 1000 γρόσια από τον πατέρα του γαμπρού του, έφυγε νύχτα από τη Βούρμπιανη για να γλιτώσει από τις πιέσεις του Κώστα Γραμματικού.

Με την προτροπή του Κώστα Γραμματικού, δημιουργήθηκε η «ιερά συμμαχία των 46 χωριών της επαρχίας Κονίτσης». Ορίστηκε πενταμελής επιτροπή με την εξουσιοδότηση όλων των χωριών, για να λύνουν τις μεταξύ τους διαφορές. Της επιτροπής ηγήθηκε ο Γιάννης Σούρλας.

Εκείνη την εποχή στην επαρχία Κονίτσης, δρούσαν συμμορίες τουρκαλβανών που έκαναν επιδρομές στα χωριά, λεηλατούσαν, κατέστρεφαν και σκότωναν. Ο Κώστας Γραμματικός, για να προστατέψει τα χωριά της περιοχής, προσπαθούσε με τις υψηλές γνωριμίες του να επιτύχει την παρέμβαση του τουρκικού κράτους, για να προστατευθούν τα χωριά από τους τουρκαλβανούς. Από αυτές τις επιδρομές, δε γλύτωσε και το αρχοντικό του Κώστα Γραμματικού στη Βούρμπιανη, όμως οι επιδρομείς αντιμετώπιστηκαν από τους μέσα και δεν μπόρεσαν να πατήσουν το σπίτι.

Το αρχοντικό του Κώστα Γραμματικού λεηλατήθηκε και καταστράφηκε τρεις φορές και όπως λέγανε την εποχή εκείνη έπαθε τρεις «χαλασμούς».

Ο πρώτος χαλασμός έγινε το Νοέμβριο του 1820 από τον Ισμαήλ Πασά. Ο Ισμαήλ έστειλε ανθρώπους στη Βούρμπιανη για να πιάσουν τον Κώστα Γραμματικό. Αυτός όμως κατόρθωσε κι έφυγε. Όμως, οι άνθρωποι του Ισμαήλ, λεηλάτησαν και χάλασαν το αρχοντικό του, πήραν το βιός του, κινητό και ακίνητο σε Βούρμπιανη και Κόνιτσα το οποίο ήταν αμύθητης αξίας. Επίσης αλυσόδεσαν και φυλάκισαν τον αδελφό του, ενώ τη γυναίκα του και τα κορίτσια του, τα φυλάκισαν σε φυλακή στα Γρεβενά.

Ο δεύτερος χαλασμός έγινε τον Οκτώβριο του 1824 από τον Ομέρ Βρυώνη. Έπιασε τον Γραμματικό και τη γυναίκα του και τους φυλάκισε με σκοπό να τους σκοτώσει. Πήρε όλο το βιός του όμως ο Γραμματικός κατόρθωσε να φύγει νύχτα και να απελευθερωθεί.

Ο τρίτος χαλασμός έγινε τον Οκτώβριο του 1826 και ήταν ο πιο καταστροφικός. Ο Μπονταλί Σιλιχτάρ, ήλθε νύχτα με 130 άνδρες και τον χάλασαν... Έκαψαν τα πάντα, αφού πρώτα λεηλάτησαν την περιουσία του και σκότωσαν τη γυναίκα του και τον ανιψιό του ενώ πήραν για σκλάβο τον γιό του και τον κουσμετιάρη του (υπηρέτης). Ο ίδιος γλίτωσε μόνο με το πουκάμισο

(νυχτικό) και το γιλέκι του. Αφού έμεινε μακριά για αρκετό καιρό, ξαναγύρισε στο χωριό και έφτιαξε ξανά το σπίτι του.

Στις 6 Ιουνίου 1830, ο στρατάρχης Κιουταχής, γράφει στον Κώστα Γραμματικό από την Ανδριανούπολη και του πρότεινε να πάει στα Μπιτόλια (Μοναστήρι), για να αναλάβει τη θέση του Γραμματικού κοντά στον πασά των Μπιτολίων. Του έγραψε επίσης, ότι θα πήγαινε και ο ίδιος (ο Κιουταχής) στα Μπιτόλια, όπου θα συναντούσε και τον Κώστα Γραμματικό. Από τα Μπιτόλια ο Κιουταχής, προσωπικά θα φρόντιζε να σταματήσουν οι επιδρομές των τουρκαλβανών στα χωριά.

Οι εποχές ήταν παραγμένες. Όμως ο Γραμματικός με την εξυπνάδα, την πονηριά, την επιρροή που ασκούσε μεταξύ των χριστιανών και των μουσουλμάνων, εξυπηρετούσε τους εκάστοτε φίλους του σε επεισόδια κατά των Αλβανών και των άλλων εχθρών, με δωροδοκίες, τεχνάσματα και συμβουλές.

Δημιούργησε μίση, αντιζηλίες, αντεκδικήσεις και πολλούς αντιπάλους ακόμα και από τη Βούρμπιανη. Στάλθηκε πλαστογραφημένη επιστολή που τον συκοφαντούσε ότι έκανε συνεννοήσεις με τους εχθρούς του Τουρκικού κράτους. Ο Μεχμέτ Ρεζίτ Κιοσέ Πασάς έλαβε το πλαστό γράμμα και ενώ ήταν μεθυσμένος

διέταξε αμέσως να τον αποκεφαλίσουν και αυτό ήταν το τραγικό του τέλος. Αργότερα, πιθανόν μετάνιωσε, γιατί όταν διαπίστωσε ότι η καταγγελία δεν ευσταθούσε, είπε: «Καημένε Κώστα...τι έπαθες!!».

Ο Αν. Ευθυμίου στο βιβλίο του «ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ» (τόμος 1^{ος}, τεύχος Α), όπως επίσης ο Νικ. Ρεμπέλης αλλά κυρίως ο Βασ. Δημάρατος στο βιβλίο τους «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ» μας δίνουν μια εικόνα με πολλές λεπτομέρειες για τη ζωή του Κώστα Γραμματικού διαφορετική από αυτήν που δίνει ο Ευρυπίδης Σούρλας. Τον παρουσιάζουν σαν μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα. Δεν ήταν τέλειος, ούτε ως άνθρωπος, ούτε ως πατριώτης. Αλλά και η εποχή που έζησε ήταν γεμάτη αυξημένα πάθη και μίσση.

Είναι αναμφισβήτητο λοιπόν, ότι υπήρξε ένα κομμάτι της ιστορίας της Βουρμπιανής. Οι Ευθυμίου, Β. Δημάρατος, Ν. Ρεμπέλης αναφέρουν ότι εάν ο Κώστας Γραμματικός ήταν λιγότερο μνησίκακος, εκδικητικός και πλεονέκτης, θα άφηνε πολύ καλύτερη μνήμη στους μεταγενέστερους. Εάν δε, είχε κατεβεί στη νότια Ελλάδα για να βοηθήσει την Επανάσταση, όπως λέγεται ότι του είχε ζητηθεί μαζί με το γιό του, οι μνήμες γι' αυτόν θα ήταν διαφορετικές.

Σήμερα συγγενείς του Γραμματικού είναι οι Ντουμαραίοι γνωστοί και ως Δημαραταίοι.

Ο Ευρυπίδης Σούρλας αναφέρει ότι ο Γραμματικός προσκλήθηκε από τον Σουλτάνο και μετέβει στην Κωνσταντινούπολη και παρέδωσε λεπτομερή λογαριασμό των θησαυρών και της οικονομικής κατάστασης του Αλή Πασά. Η φήμη όμως των θησαυρών του Αλή Πασά, που σφράγισε με το όνομά του αυτήν την εποχή, δεν έσβησε μετά το θάνατό του. Κατά καιρούς στο κάστρο των Ιωαννίνων όπου έμενε ο Αλή Πασάς, έγιναν έρευνες για να βρουν θησαυρούς χωρίς όμως αποτέλεσμα. Τελευταία το 2010, ένας ομογενής από το εξωτερικό, είχε την πληροφορία ότι ο θησαυρός του Αλή Πασά, τον οποίο υπολόγιζε σε τρεις τόνους χρυσάφι και ασήμι, είναι θαμμένος σε περιοχή των Τρικάλων κοντά στο χωριό Βασιλική, απ'όπου καταγόταν η ευνοουμένη του Αλή Πασά, Κυρά Βασιλική. Με την άδεια των αρχών, έκανε έρευνα χρησιμοποιώντας ανιχνευτές μετάλλων και σύγχρονα σκαπτικά μέσα, όμως η έρευνα δεν είχε κάποιο αποτέλεσμα. Μέχρι σήμερα ο θησαυρός του Αλή Πασά δεν έχει βρεθεί και ο μύθος εξακολουθεί να υπάρχει...

Το παρόν
Λαογραφικό κείμενο
διανεμήθηκε δωρεάν
σε Βουρμπιανίτες
και σε φίλους
της Βούρμπιανης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

55898

KON